

OSNOVNA ŠOLA VOJNIK

PREPOZNAVOST IN ZGODOVINA GRADU LEMBERG

RAZISKOVALNA NALOGA

Mestna občina Celje, Komisija Mladi za Celje

Osnovna šola Vojnik

RAZISKOVALNA NALOGA

**PREPOZNAVOST IN
ZGODOVINA GRADU
LEMBERG**

Avtorici: Blažka Pintar, 9.a
Špela Špegelj, 7.c

Mentorica: Barbara Ojsteršek Bliznac

Mestna občina Celje, Komisija Mladi za Celje

KAZALO VSEBINE

POVZETEK RAZISKOVALNE NALOGE:	5
1 UVOD.....	6
1.1 NAMEN NALOGE	6
1.2 HIPOTEZE.....	6
1.3 METODE DELA.....	6
1.3.1 ANKETIRANJE.....	6
1.3.2 INTERVJU.....	6
1.3.3 ISKANJE LITERATURE	6
2 TEORETIČNI DEL.....	7
2.1 Lemberg.....	7
2.2 Zanimivosti kraja Lemberg	7
2.2.1 Graščina Majpigel	7
2.2.2 Cerkev svete Katarine	8
2.3 Grad Lemberg.....	8
2.3.1 Zgodovina	8
2.3.2 Arhitektura	9
2.3.3 Rondela	10
2.3.4 Grajsko dvorišče.....	11
2.3.5 Notranje dvorišče	11
2.3.6 Stanovanjski del	11
2.4 legende o kraju in gradu.....	12
2.5 Vojnik - trg	13
3 PRAKTIČNI DEL.....	14
3.1 IZVEDBA IN ANALIZA ANKETE	14
3.1.1 Anketiranje mimoidočih v Celju	14
3.1.2 Anketiranje občanov v kraju Lemberg	18
3.2 INTERVJU Z LASTNIKOM GRADU, FRANCIJEM ZIDARJEM	24
4 ZAHVALA.....	24
5 ZAKLJUČEK	24
VIRI IN LITERATURA.....	25
PRILOGE	26
ANKETA ZA OBČANE	26
ANKETA ZA CELJANE	28

KAZALO SLIK

Slika 1:	Kraj Lemberg pri Novi Cerkvi.....	7
Slika 2:	Graščina Majpigel.....	7
Slika 3:	Cerkev svete Katarine.....	8
Slika 4:	Grad Lemberg (Topographia Ducatus Stiriae, Gradec 1681).....	8
Slika 5:	Grad Lemberg danes.....	9
Slika 6:	Zidana kamnita plošča nad portalom.....	10
Slika 7:	Rondela.....	10
Slika 8:	Notranje dvorišče.....	11
Slika 9:	Vojnik.....	13

KAZALO GRAFOV

Graf 1:	Od kod prihajate?	14
Graf 2:	Ali poznate grad Lemberg pri Novi Cerkvi?	15
Graf 3:	Ste že kdaj bili na gradu Lemberg?	16
Graf 4:	Ali veste kakšne legende o gradu Lemberg?	17
Graf 5:	Ali veste kaj več o gradu Lemberg?	18
Graf 6:	Ali veste, kdo je bil prvi lastnik gradu?	19
Graf 7:	Kdo je danes lastnik gradu?	20
Graf 8:	Ali poznate kakšne legende o gradu Lemberg?	20
Graf 9:	Kdaj se je grad začel graditi?	21
Graf 10:	Kakšna se vam zdi dostopnost gradu?	21
Graf 11:	Kaj bi bilo po vašem mnenju najbolje narediti za prepoznavnost gradu?	22
Graf 12:	Se vam zdi, da grad obiše veliko ljudi?	22
Graf 13:	Ali mislite, da grad pozna veliko ljudi?	23
Graf 14:	Ali ste opazili, da se je začela obnova gradu?	23

POVZETEK RAZISKOVALNE NALOGE:

Za pisanje raziskovalne naloge sva se odločili, ker meniva, da naši občani ne vedo veliko o Lemberškem gradu. Na veliko žalost je grad v tako slabem stanju, da ga ni mogoče naenkrat prenoviti. Cilj najine naloge je, da raziščeva zgodovino in kako je grad prepoznaven. Zanimalo naju je mnenje domačinov. Pozanimali sva se pri lastniku gradu, gospodu Franciju Zidarju, Občini Vojnik in Turističnem društvu Nova Cerkev. Pri tej nalogi so naju vsi spodbujali in dajali pozitivna mnenja. Misliva, da sva izboljšali podobo Lemberškega gradu.

1 UVOD

Grad Lemberg velja v najini bližnji okolici za prepoznavno točko, zato sva se odločili, da bova napisali raziskovalno nalogu z naslovom »Prepoznavnost in zgodovina gradu Lemberg«. Za takšen naslov sva se odločili zato, ker meniva, da ljudje premalo vedo o samem kraju in gradu.

Začeli sva z oblikovanjem ankete in v kratkem sva jih razdelili. Najino predvidevanje je bilo pravilno, ljudje res ne vedo veliko o gradu Lemberg.

Prve ankete sva razdelili v Celju med mimoidočimi, druge ankete pa sva razdelili krajanom Lemberga. Za tem sva odšli na grad in intervjuvali gospoda Francija Zidarja, ki nama je tudi natančno razkazal grad. Potem sva se odločili, da nadaljujeva s pisanjem še teoretičnega dela.

1.1 NAMEN NALOGE

S to raziskovalno nalogu sva hoteli ugotoviti, kako ljudje poznajo grad Lemberg, ali obstajajo kakšne legende o gradu, ali je grad sploh kaj obiskan, iskali sva razne zanimivosti o gradu, raziskovali zgodovino gradu, kdo je bil lastnik gradu pred današnjim, kdaj je bil grad zgrajen, zakaj je bil porušen. Zanimal naju je tudi grb gradu.

Zdi se nama, da gradu ne pozna veliko ljudi in imeli sva veliko vprašanj o tem gradu, zato sva se odločili, da bova to raziskali. Z anketami sva povprašali ljudi iz Lemberga in bližnje okolice in tudi daljne. Tako sva dobili odgovor na vprašanje, ali grad pozna veliko ljudi.

Bilo je težko raziskovati zgodovino gradu, saj gradu ne pozna veliko ljudi, zato sva se odpravili v knjižnico v Celju in si izposodili nekaj knjig, ki govorijo o gradovih po Sloveniji. To nama je zelo pomagalo pri pisanju teoretičnega dela.

1.2 HIPOTEZE

S to raziskovalno nalogu sva želeli preveriti naslednje HIPOTEZE:

1. Ljudje slabo poznamo zgodovino gradu Lemberg.
2. Lastnik si prizadeva za obnovo in večjo obiskanost gradu.
3. Grad Lemberg ima zelo bogato zgodovino.
4. Ljudje poznajo legende o kraju in gradu Lemberg.
5. Anketiranci ne poznajo gradu in kraja Lemberg.

1.3 METODE DELA

Za potrditev hipotez sva uporabili več različnih raziskovalnih metod dela: anketiranje, intervju, prebiranje literature.

1.3.1 ANKETIRANJE

Z anketo sva želeli ovreči ali potrditi 1. hipotezo in 5. hipotezo.

1.3.2 INTERVJU

Za intervju sva se odločili, da bi preverili 2., 3. in 4. hipotezo.

1.3.3 ISKANJE LITERATURE

Podatke sva iskali v Osrednji knjižnici Celje in na spletu. S tem sva pridobili veliko podatkov in tako preverili 4. hipotezo.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 LEMBERG

Lemberg pri Novi Cerkvi (340 m) je razloženo naselje z gručastim jedrom. V dolini poteka reka Dobrnica. Leži v severnem delu Celjske kotline, na obeh straneh ceste Dobra–Višnja vas. V kmetijstvu je pomembna predvsem živinoreja. Na severni strani je apniška skala, kjer стоji Lemberški grad, nasproti gozdnega hriba Riglja (536 m). Lemberg je ohranil zasnovno majhnega trškega naselja z razširjeno cesto. Med najpomembnejšimi znamenitostmi kraja je Lemberški grad, ki se prvič omenja leta 1288, vitezi Lemberški pa že leta 1213. Grad je pogosto menjal lastnike, do danes pa je skoraj propadel. V zadnjih letih je bil deležen ureditve lastništva in novi lastnik vidno napreduje z njegovo obnovitvijo in revitalizacijo. V naselju je tudi cerkev svete Katarine, zgrajena leta 1841, z dragoceno baročno poslikavo. Do leta 1992 se je naselje imenovalo Lemberg pri Strmcu. Zdaj se imenuje Lemberg pri Novi Cerkvi.

Slika 1: Kraj Lemberg pri Novi Cerkvi.

2.2 ZANIMIVOSTI KRAJA LEMBERG

2.2.1 Graščina Majpigel

Graščina Majpigel je nastala v 18. stol. Od začetka je bila v lasti celjskih minoritov, po ukinitvi ga je odkupil Maks Pilc (l. 1791), v naslednjem stol. pa dr. Andee (okoli l. 1808). Nasledil ga je lastnik Jožef Steinaure, ki je leta 1846 združil vinski grič z vitanjsko gospoščino. Posest je merila 19 in 2/5 orala (to je približno 30–65 a). Nekaj let za tem je v tej graščini ustvarjala slike Elda Piščanec.

Slika 2: Graščina Majpigel.

(vir: <http://pohribih.blogspot.com/2015/07/vinski-vrh-nad-vinami-in-vinsko-gorico.html>)

2.2.2 Cerkev svete Katarine

Cerkev je posvečena mučenki Katarini Aleksandrijski iz začetka 4. stoletja. Najstarejše poročilo o njenem mučeništvu je pasijon iz 6. in 7. stoletja, legendi o sv. Katarini pa so v Evropo prinesli križarji v 11. stoletju. Na začetku se je cerkev imenovala cerkev sv. Katarine Aleksandrijske, ki je bila podružnica velike pražupnije Nova Cerkev in je ostala podružnica še danes. Prvotna cerkev je bila zgrajena l. 1262 in je bila kasneje tudi porušena, današnja pa je bila zgrajena leta 1841.

Slika 3: Cerkev svete Katarine.

(vir:

https://www.google.si/maps/uv?hl=sl&pb=!1s0x476564cc80d5ad1f:0x4133d65ae4a7d9c0!2m2!2m2!1i80!2i80!3m1!2i20!16m16!1b1!2m2!1m1!1e1!2m2!1m1!1e3!2m2!1m1!1e5!2m2!1m1!1e4!2m2!1m1!1e6!3m1!7e115!4shhttps://lh5.googleusercontent.com/p/AF1QipN8Cb0KIHVMCYcAOda7civTzd_fK2--RG5OBoJG%3Dw213-h160-k-no!5scerkev+svete+katarine+lemburg+-+Iskanje+Google&imagekey=!1e10!2sAF1QipN8Cb0KIHVMCYcAOda7civTzd_fK2--RG5OBoJG&sa=X&ved=2ahUKEwiP8f27tMjgAhUMQhoKHbC-D_QQoiowD3oECAUQBg

2.3 GRAD LEMBERG

2.3.1 Zgodovina

V listini iz leta 1213, s katero je štajerski in avstrijski vodja Leopold VI. v Mariboru potrdil volila za kartuzijanski samostan v Žičah, nastopata kot priči Ulšalk Ranšperksi in njegov brat Eberhard Lembeški – Vlscalcus de Rauenrhc et frater eius Eberhardus de Leuburch. Tu so bili prvič omenjeni Lemberški vitezi, krških ministeralov, ki obenem priča o trdni povezanosti lemerske in ranšperške gospoščine. Med letoma 1248 in 1264 nastopa Nikolaj Lemberški, ki ga Pirchegger označuje kot vnetega pristaša (izvoljenega) salzburškega nadškofa Filipa.

Slika 4: Grad Lemberg (Topographia Ducatus Stiriae, Gradec 1681).

(vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_\(L%C3%BCwenberg\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_(L%C3%BCwenberg)))

Leta 1279 se je Hartind is Guštanja, deželni sodnik v Savinjski dolini, odpovedal Lembergu, to je bilo v korist Frederika Ptujskega in njegovih sinov. Ko so Ptujski izumrli, so jim kot krški fevdni ki 1438 sledili grofje Schaunberški, pristaši deželnega kneza in zato sovražniki Celjskih grofov, ki so Lemberg 1452 (1439?) kot cesarsko postojanko razdelili na več delov.

Kronika Celjskih grofov priča o: »In zbral je tisti čas Frederik Celjski tu v Celju v svoji gospoščini vojsko in odrnil proti gradu Ranšperg imenovanemu, ki leži miljo od Celja, in razvezal ga je zraven pa tudi grad imenoval Lemberg, ki ga je tudi zavzel in velel oba do temeljev razvaliti, zato ker sta bila po njegovem Celju preblizu.«

Janisch dogodek takole opisuje: »Ko je grof Ulrik Schaunberški, svetovalec cesarja Frederika IV., posredoval to utrdbo, se je zgodilo, da je grof Ulrik Celjski, ki je bil na čelu ogrske stranke, zahteval od cesarja Frederika, ko se je ta vračal pohoda v Rim, da mu izročijo njegovega bližnjega sorodnika, cesarja Alberta II., sina Ladislava Posthumsa, dediča Češke in Ogrske kotline ter nadvojvode Avstrije. Ker se je car temu upiral in so to upiranje pripisovali svetu in vplivu grofa Ulrika Schaunberškega, je grof Frederik Celjski, Ulrikov oče, napadel gradova Ranšperg in Lemberg, ki sta bila v posesti grofa Frederika Schaunburškega, ju z nenadnim naskokom zavzel in ju dal do tal porušiti, s pripombo, da gradova ležita preblizu Celja in da ne more trpeti, kako mu sosedje, kadar je na svojem gradu, skozi okno gledajo noter.«

Albreht in Ulrik Schaunberška sta grad do potankosti obnovila in ga posredoovala do 1463, ko sta ga zastavila Andreju in Štefanu Hohenwarterju, 1487 pa so ga Hohenwarterji dobili kot krški fevd. Hči Andreja Honenwarterja Neža je gospoščino prinesla za doto Krištofu Welzerju pl. Ebersteinu, njegov naslednik Viktor Welzer pa je grad 1584 na novo pozidal. Družina ga je dobila še 1604, njegovi naslednji lastniki so bili 1610 gospa pl. Polheim, Schrottenbachi do 1766, grofje Gross do 1811, potlej Ignacij baron pl. Reinisch, 1855 družina Langer, 1904 Ana in Hubert Galle. Galleti so imeli grad tudi med obema vojnoma. Med drugo svetovno vojno je prišel v last družbenega premoženja. Država je v grad naselila socialno ogrožene družine. Po vojni je družina Galle grad dobila nazaj, a so ga prodali gospodu Franciju Zidarju, ki ga sedaj obnavlja.

2.3.2 Arhitektura

Slika 5: Grad Lemberg danes.

(vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_\(L%C3%BDwenberg\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_(L%C3%BDwenberg)))

Lemberški grad sodi med naše najslikovitejše gradove. Približamo se mu s severa po strmem kamnitem kolovozu in se ustavimo pred njegovo široko vzhodno fronto, od koder se grad razteza v globino proti prepadni skalni pečini. Tu je bil nekdaj obrambni jarek, ki je danes zasut.

Vhodna fronta učinkuje enotno in kljub gotskemu stolpu na desni in mogočni renesančni rondeli na levi le malo trdnjavsko. Grajska zasnova postane razvidna šele, ko pridemo na prostrano dvorišče, kjer se zavemo, da je kompleks izrazito dvodelno koncipiran. Na vzhodni strani so se zgostili stanovanjski in reprezentančni objekti, tu je grajska kapela, predvsem pa ova stolpa, prirejena za frontalno in bočno obrambo. Na vzhodnem delu dvorišča sta manjša okrogle, nekoliko večja pravokotna obrambna stolpa, vpeta v obzidje, pred njima pa pomožna delno podkletena gospodarska poslopja. Najbolj je grad ohranjen na vzhodnem delu. Vhodni trakt ima nadstropje in vrhnjo poletažo. Obzidje, ki obdaja zasnovno, je razen na jugovzhodnem vogalu še v celoti ohranjeno in zaradi znotraj umetno nasutega terena na zunanjji strani še zelo visoko. Sredi njegove severne stranice je še okrogel stolpič, v katerem je bila nekdaj nameščena prvotna kapela. Portal je polkrožen, okrašen s sekundarno rustiko, pod katero se razločno kaže njegova prvotna oblika – polkrožno sklenjen lok s posnetim robom. Enako oblikovana so tudi izmazna vratca na desni, ki so prizidana k oknu. Celotna fasada ima klasičen značaj, ki ga poudarjajo polkrožno sklenjena okna v pritličju. Nad portalom je sredi med dvema oknoma zidana kamnita plošča z napisom: Herr Victor Welzer von Eberstein zu Heilegg und Lemberg, und Frau Elsbeth Welzerin eine geborne Khevenhüller, erbauten diesn Stock, 1584.

Slika 6: Zidana kamnita plošča nad portalom.

(vir: http://www.gradovi.net/grad/lemburg_pri_novi_cerkvi_grad)

2.3.3 Rondela

Rondela raste iz žive skale in je v pritličju, ki v višini prvega nadstropja vhodnega traka opremljena s topolskimi strelnicami, v nadstropju pod ostrešjem pa jo obteka hodnik, ki počiva na konzolnem vencu. Tu so ohranjeni mašikuli in strelnice za ročno strelno mrežo.

Slika 7: Rondela.

(vir: <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4200905042.pdf>)

2.3.4 Grajsko dvorišče

Grajsko dvorišče je oblikovano v dveh ravninah. Pravo dvorišče je pravzaprav samo v severnem delu obzidanega prostora, kjer drži pot proti gospodarskim poslopjem v zahodnem delu gradu.

Ta del je bilo mogoče v stiski tudi posebej braniti, o čem priča ohranjena ključasta strelnjica v zapornem zidu. Južni del, zaščiten s škarpo, drži proti arkadnemu hodniku na južni strani grajske zasnove, ki ga opira 16 toskanskih stebričev iz sivega peščenjaka. Hodnik, opremljen s križnimi grebenastimi oboki, sklepajo štukатурne rozete in je bil nekdaj okrašen z grbi in portretoma Viktorja in Elizabete Welzer.

2.3.5 Notranje dvorišče

Skozi obokano vežo pridemo na majhno notranje dvorišče, od koder se odpirajo poti skozi vežo na veliko dvorišče in od tod na bastijo ali pa na desno v severni stanovanjski trakt. Ta obsega poleg delno obokanega pritličja še nadstropje, predvsem pa dvoetažno klet, ki je dostopna iz pritličja severovzhodnega obrambnega stolpa. Ta klet, edina je na gradu, sodi med njihove najzanimivejše sestavine. Vsekana je delno v živo skalo, v obeh etažah je obokana, v spodnjem delu pa je ohranila kamnite gotske portale s priezanimi robovi. Edina med njimi, ki je šilastoločno oblikovana, drži v globok, zdaj delno zasut prostor pod stolpičem v severnem obzidju. O njem gre glas, da so graščaki metali semkaj hudodelce in uporne kmete.

Slika 8: Notranje dvorišče.

(vir: <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4200905042.pdf>)

2.3.6 Stanovanjski del

Stanovanjski trakt južno od arkadnega hodnika se je sesul že pred več kot sto leti. Kasneje so prebivalci gradu tukaj imeli svoj zelenjavni vrt.

Na ledini Trnovšče v bližini gradu Lemberg so vidni ostanki verjetno reromanskega izpostavljenega stolpa, propugnaculum, ki je nekdaj varoval dostop iz doline do gradu.

Zaradi skromnih ostankov starejših, stilno opredeljivih arhitekturnih sestavin je mogoče stavbo in zgodovino gradu nakazati le v obrisih. Nesporo je, da so se Schaunbergi, ki naj bi znova pozidali od

Celjanov razvaljeni grad, naslonili na staro tlorisno zasnovo, ki je še danes izrazito srednjeveška. Vendar pa se od prvotnega gradu ni ohranilo drugega kot kleti pod severnim traktom, ki izvirajo iz dobe zrele gotike. Trakt nad njimi, ki je v današnji obliki baročen, je torej pozidan na starih temeljih in so ga po vsej verjetnosti pozidali že Schaunbergi. Podobna je situacija s severovzhodnim okroglim stolpom, ki je s tem traktom povezoval in ki je imel nekdaj funkcijo vogalne utrdbe. Welzerji 1584 niso pozidali samo vhodnega trakta, kot to sporoča napis nad vhodnimi vrti. Pozidali so tudi arkadni hodnik in za njim ležeči, danes porušeni južni trakt, ki je hodniku šele dal pravo funkcijo in smisel, saj so bili od tod dostopni prostori v tej stavbi. Obenem so Welzerji pozidali s kordonsko palico opremljeno bastijo, ki jo prišteva Šumi med največje motive te vrste na naših tleh.

2.4 LEGENDE O KRAJU IN GRADU

Eno izmed vprašanj v anketi za krajane kraja Lemberg je bilo: »Ali poznate kakšne legende o gradu Lemberg?« Zato sva se odločili, da nekaj napiševa tudi o ljudskem izročilu.

Pravijo, da sta v Lembergu živela dva brata. Eden je bil dober po srcu, drugi pa hudober. Hudobnega naj bi delavci zazidali, ne da bi kdo izvedel, kam je izginil. Zelo živa je šele zgodba, zakaj leži vas tako globoko pod gradom. Prebivalci pravijo, da naj bi se le-ta trikrat pogreznila. Ko so večkrat globoko kopali, so naleteli na človeška okostja in konjske podkve. Ko so v vasi kopali za Škoflekovou kmetijo, so zadeli globoko v zemljo na človeška okostja, ker pa niso vedeli, kaj naj z njimi naredijo, saj niso vedeli, ali so krščanska ali turška, jih je iz zmede rešil tedanji župnik v Novi Cerkvi, ki je rekel: »Naj bodo, kjer so bile; ako so krščanske, itak počivajo v blagoslovljeni zemlji, ako so turške, jih na pokopališče niti prenesti ne smete.«

Vzhodno od gradu se nahaja nekoliko višja vzpetina, imenovana Gradišče (Tornovišče), kjer se je še za časa srednjeveškega gradu nahajal stolp. Iz gradu je v stolp vodil podzemni rov. Nekega dne naj bi nek kmet hotel raziskati rov, vendar ga je premagala ogromna kača, ki je varovala rov. Izvod iz rova na Gradišču naj bi bil pred kratkim viden, vendar se je zasul, ko so kopali za vodovod, ki je tam čez speljan. Pred začetkom druge svetovne vojne se je na tistem mestu nahajala skupina starih lip. Pravijo, da naj bi bile tudi na Gradišču leamberške vislice.

Nobena legenda ne pravi o nemirnih dušah, ki se sprehajajo po gradu in katerih grehi še niso odpuščeni, o zakletih zakladih ... Ena se sicer res ohranja, po katerem naj bi star kmet videl hudiča, ki je peljal zlato iz Rabensberga proti Lembergu. Spoznal ga je po črnih volih. Če bi kmet s seboj imel vrtnico iz blagoslovljene butare, bi lahko hudiča ustavil, tako pa je bil nemočen.

Toda zelo kruti so bili tudi Lemberški graščaki. Sodeč po še danes grozo vzbujajočih podzemnih ječah, lahko sklepamo, da te zgodbe le niso popolnoma izmišljene. Debeli oklep je pozidan z malto svojskega recepta. Sestavljeni so jo vino, jajca, pesek in živo apno. Vse to so »darovali« vaški kmetje; bilo je sestavni del desetine. Še danes je mogoče tudi videti jašek, za katerega pravijo, da so vanj metalni obsojence, ki so nato umrli od lakote.

Pravijo tudi, da se je med leamberškimi mučilnimi napravami nahajala tudi tako imenovana železna devica, ki so jo lahko predstavljamo kot nekakšno človeško skrinjo, ki se je dala po sredini odpreti. Na zunaj je bila opremljena kot nuna, v notranjosti pa je bila nabita z ošiljenimi bodaki. Obsojenec jo je moral, preden so ga vanjo zaprli, poljubiti. Na takšen način se je dalo nesrečneža do smrti mučiti, saj so se v njegovo telo z vseh strani zabodli bodaki. Predzadnjemu graščaku, ki je še imel podložnike, se je pripetila huda nesreča, saj naj bi priprava po nesreči zagrabila tudi njega. Kljub hitri rešitvi je po nekaj letih shiral.

Kot mučilna naprava je omenjen tako imenovani »osel«, iz deske izrezana priprava z ostrim hrbotom, katerega je moral obsojenec zajahati. Da mu je bilo še huje, so mu obtežili noge s kamenjem, medtem ko je sedel na »oslu«.

Izpričana je tudi zelo huda leemberška tlaka. Nekega dne, ko se je tlačanom že javljala svoboda, se je neprijetno pripetilo na dobrnski strani, kjer so Lemberški imeli svoje vinograde. V njih so tlačani delali. Biriči so jih veš čas priganjali in zato so se uprli. Takrat so enega izmed tlačanov biriči močno pretepli. Drugi dan pa je prišla vesela novica o ukinitvi tlake. Nesreča za ubogega tlačana.

Prišli sva do spoznanja, da imata sam kraj in grad velik ljudski spomin.

2.5 VOJNIK - TRG

Podoba naselja se je nenehno spreminja ... Trg Vojnik (kot trg razglašen 1306. leta) je velkokrat pogorel, prav do tal pa 1839. leta. Sredina 19. stoletja pa je bila še drugače usodna za naš razvoj: izgradnja južne železnice skozi Celje in sprememba prometnih poti je v kraju povzročala propadanje do tedaj cvetoče obrtne, trgovinske in gostinske dejavnosti.

Tradicija danes ponovno oživlja ...

Zgodovina pa nas je naučila: vojaška slava in bogastvo sta minljivi vrlini, edino, kar šteje, so človeško srce in dobrota in sožitje. In pridne roke naših ljudi.

Vojnik je tako domač, tako prijeten, raznolik in zelen. Vojniški hrib (394 m) na severu, na vzhodu pa položnejši Tomažev hrib (417 m). Zeleno, povsod zeleno. Kmetijstvo je oblikovalo značaj okoliških krajev, obrt in trgovina pa sam trg.

Vojničani imajo radi rože, rože so za lepoto doma, lep dom je kot lepa duša. (www.vojnik.si)

Slika 9: Vojnik.

3 PRAKTIČNI DEL

3.1 IZVEDBA IN ANALIZA ANKETE

3.1.1 Anketiranje mimoidočih v Celju

Zanimalo naju je, ali mimoidoči v Celju poznajo kraj Lemberg in grad Lemberg. Sklepali sva, da ne poznajo ne kraja in ne gradu. Sestavili sva anketo, s katero želiva preveriti najino mišljenje.

VPRAŠANJA:

- Od kot prihajate?
- Ali poznate grad Lemberg pri Novi Cerkvi?
- Ste že kdaj bili na Lemberškem gradu?
- Ali poznate kakšne legende o gradu Lemberg?
- Kaj veste o gradu Lemberg?

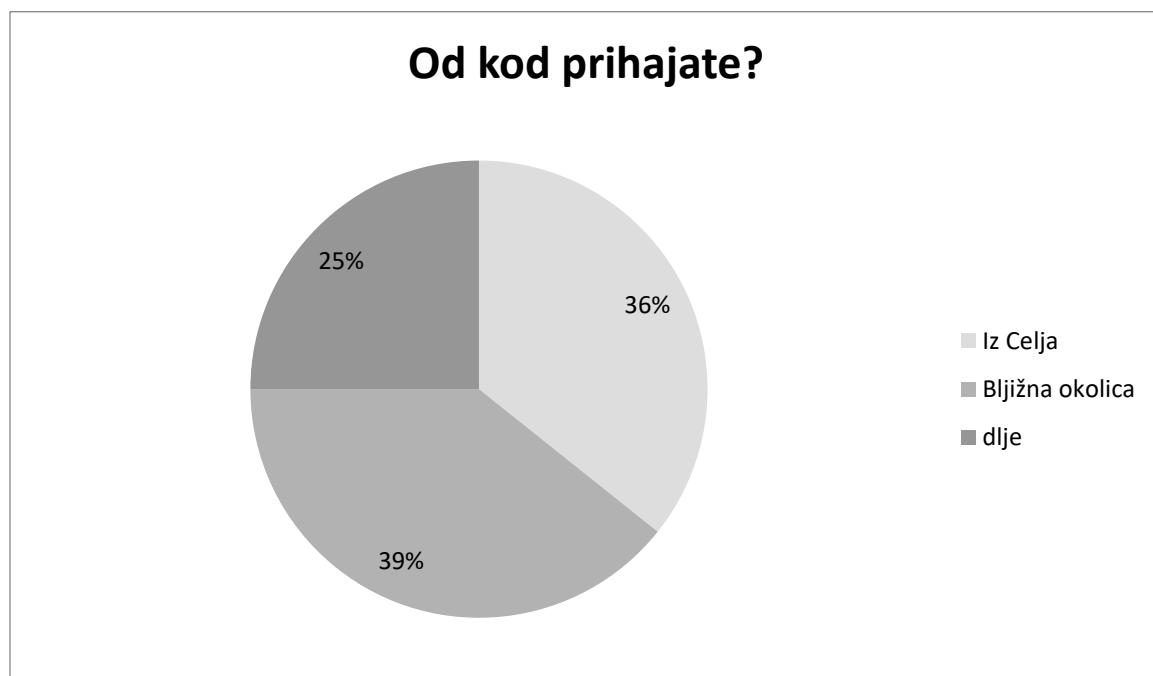
Anketirali sva 28 ljudi, od tega dve osebi nista želeli rešiti ankete.

V nadaljevanju podajava analizo posameznih anketnih vprašanj.

OD KOT PRIHAJATE?

Pri tem vprašanju sva žeeli izvedeti, od kot mimoidoči prihajajo, saj bi tako lažje sklepali o njihovi povezanosti s krajem in gradom Lemberg.

Graf 1: Od kod prihajate?

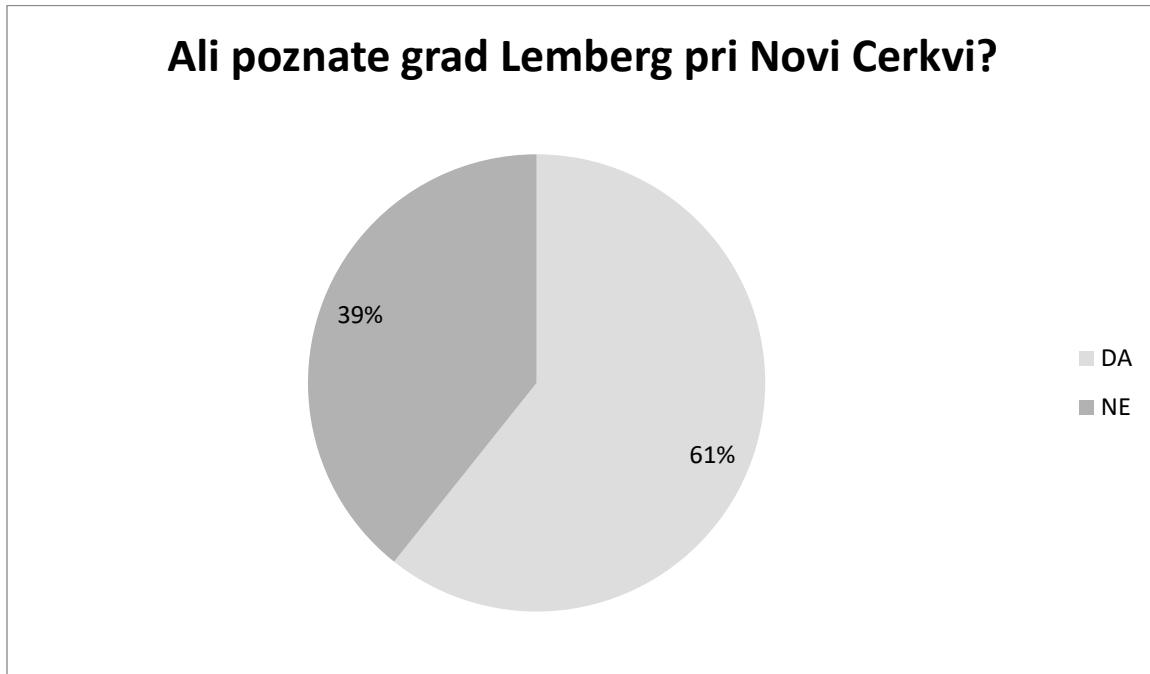

Kot je razvidno z grafa, je 10 anketirancev (36 %) iz Celja, 11 anketirancev (39 %) je bilo iz bližnje okolice in 7 anketirancev (25 %) bolj oddaljenih od Celja.

ALI POZNATE GRAD LEMBERG PRI NOVI CERKVI?

Pri tem vprašanju sva žeeli preveriti 5. hipotezo.

Graf 2: Ali poznate grad Lemberg pri Novi Cerkvi?

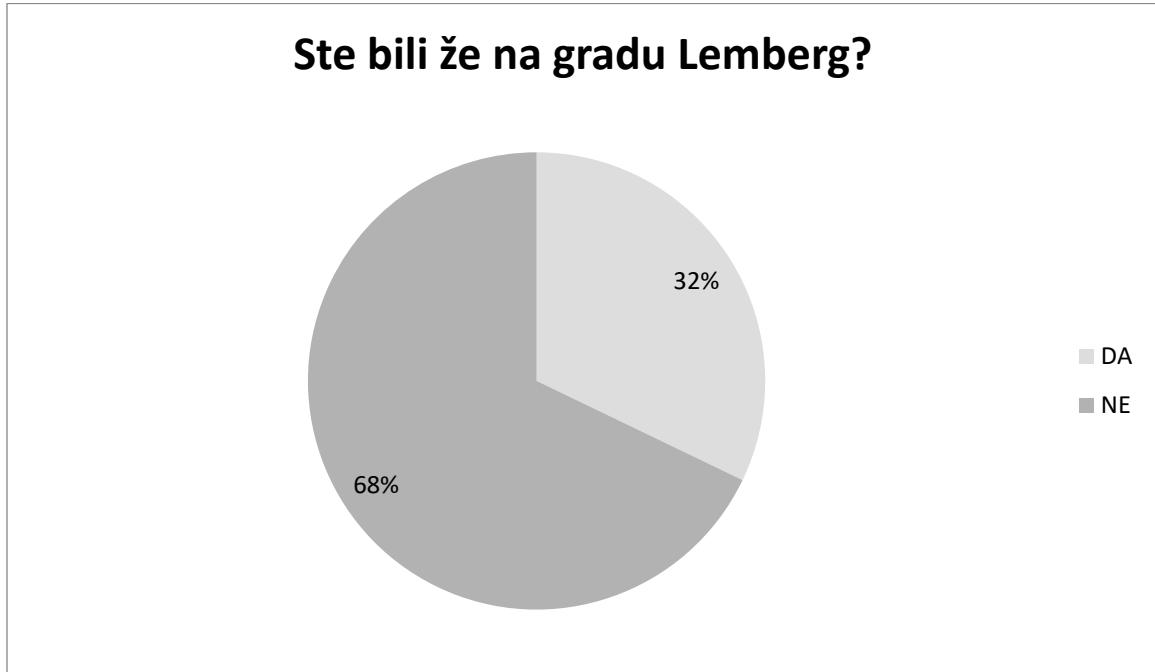

Kot je z grafa razvidno, 17 anketirancev (61 %) pozna grad Lemberg, 11 anketirancev (39 %) je odgovorilo, da ne poznajo gradu Lemberg. In s tem sva tudi potrdili 5. hipotezo.

STE ŽE KDAJ BILI NA GRADU LEMBERG?

S tem sva želeli ugotoviti, ali so bili anketiranci že na gradu.

Graf 3: Ste že kdaj bili na gradu Lemberg?

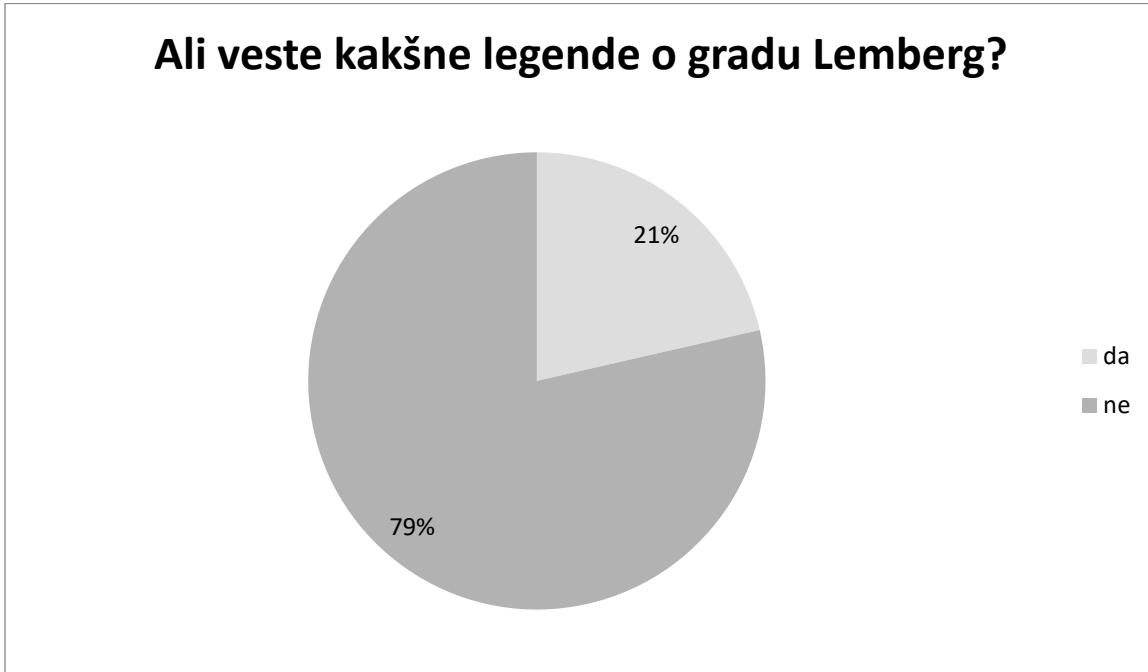

Večina anketirancev 19 (68 %) je odgovorila ne, 9 anketirancev (32 %) je odgovorilo da.

ALI POZNATE KAKŠNE LEGENDE O KRAJU IN GRADU LEMBERG?

Pri tem vprašanju sva žeeli preveriti 4. hipotezo.

Graf 4: Ali veste kakšne legende o gradu Lemberg?

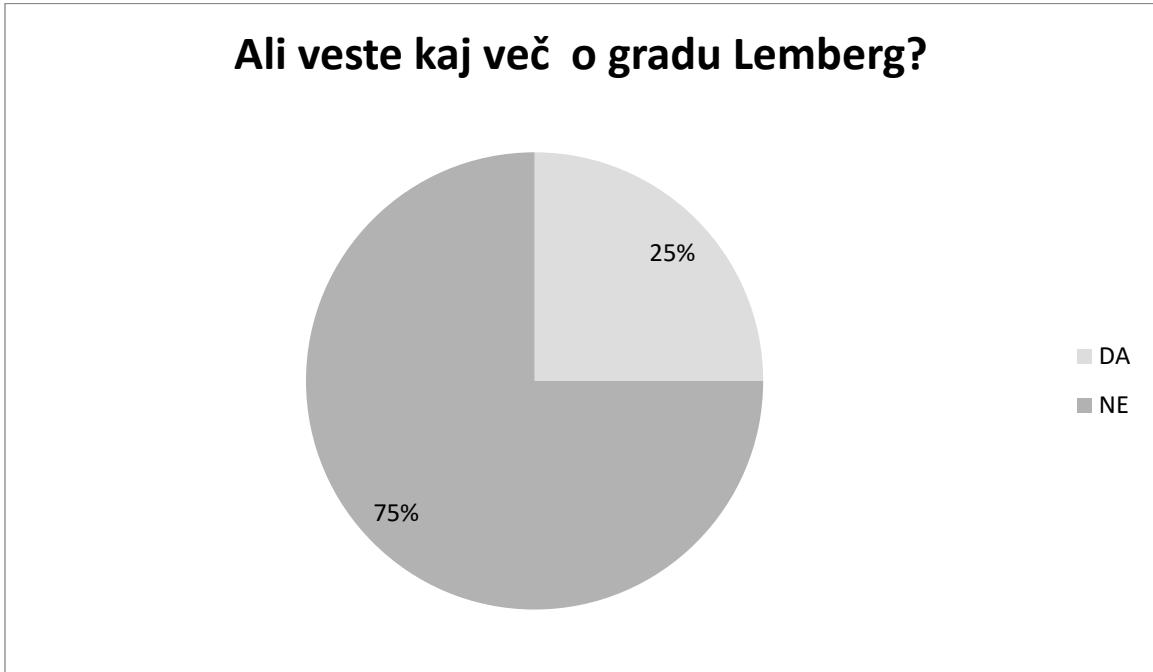

22 anketirancev (79 %) je odgovorilo ne, 6 anketirancev (21 %) pa da. S tem sva ovrgli 4. hipotezo.

ALI VESTE KAJ VEČ O GRADU LEMBERG?

Pri temu vprašanju sva na nek način žeeli potrditi 1. hipotezo.

Graf 5: Ali veste kaj več o gradu Lemberg?

21 anketirancev (75 %) je odgovorilo ne, 7 (25 %) pa jih je odgovorilo da. S tem sva polovično ovrgli prvo hipotezo.

2 anketiranca sta nama povedala, da so imeli grozne ječe, 3 so nama povedali, da so imeli med mučilnimi napravami železno devico, 2 pa sta nama povedala, da poznata lastnika gradu.

3.1.2 Anketiranje občanov v kraju Lemberg

Odpravili sva se v kraj Lemberg, ker naju je zanimalo, kaj vedo domačini o kraju. Sestavili sva anketo in domačine povprašali:

- Kaj veste o gradu Lemberg?
- Ali veste, kdo je bil prvi lastnik gradu?
- Kdo je danes lastnik gradu?
- Ali poznate kakšne legende o kraju in gradu Lemberg?
- Kdaj je bil grad zgrajen?
- Kakšna se vam zdi dostopnost gradu?
- Kaj bi bilo po vašem mnenju najbolje narediti za prepoznavnost gradu?
- Se vam zdi, da grad obišče veliko ljudi?
- Ali mislite, da grad pozna veliko ljudi?
- Ste opazili, da se je začela obnova gradu?

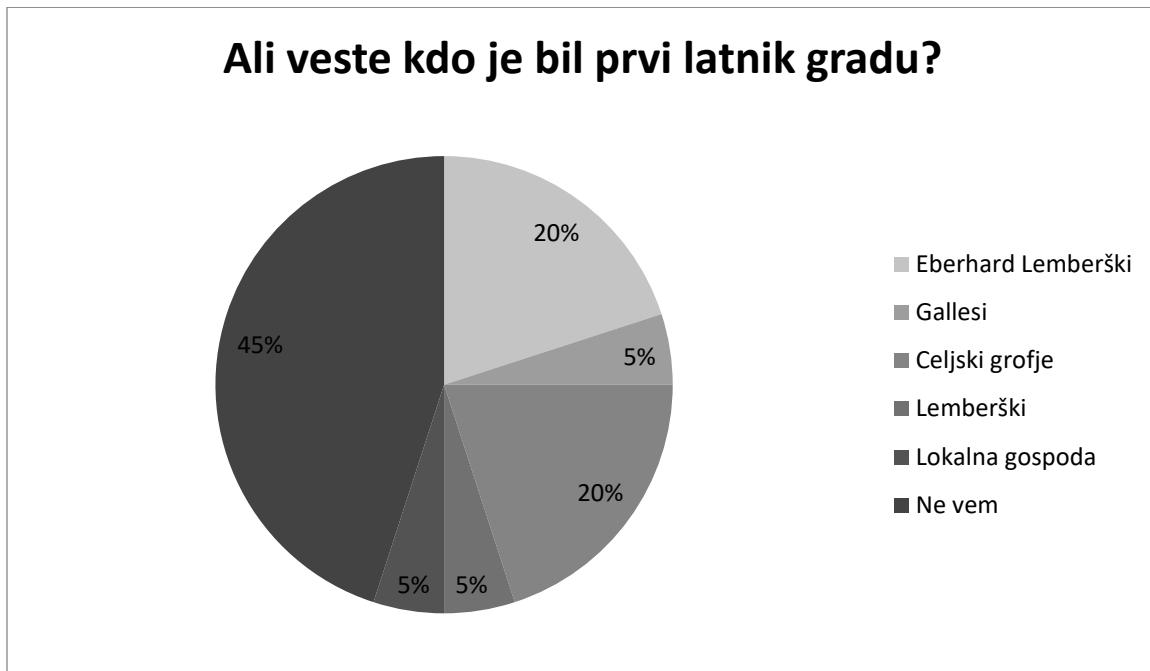
Anketirali sva 20 ljudi, ki so na vprašanja z veseljem odgovorili. V nadaljevanju podajava analizo anketnih vprašanj.

KAJ VESTE O GRADU LEMBERG?

Na to vprašanje je lahko vsak posameznik svobodno odgovoril. Odgovore sva upoštevali v drugem teoretičnem delu.

ALI VESTE, KDO JE BIL PRVI LASTNIK GRADU?

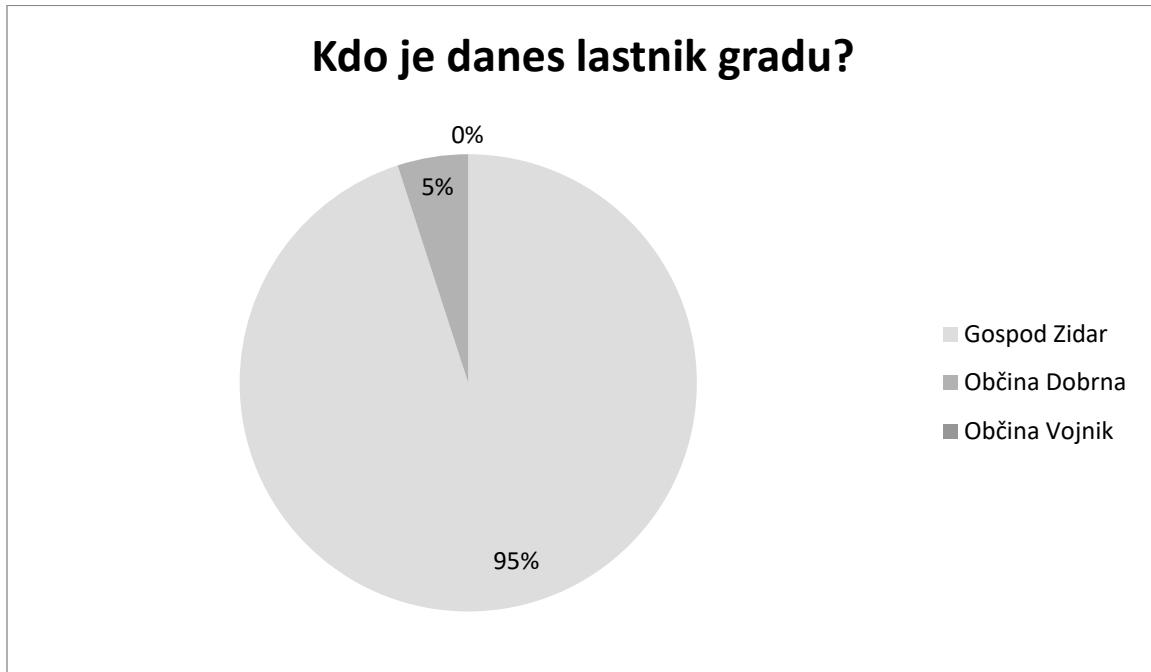
Graf 6:Ali veste, kdo je bil prvi lastnik gradu?

4 anketiranci (37 %) so odgovorili Eberhard Lemberški, 4 anketiranci (20 %) so odgovorili Celjski grofje, 1 anketiranec (5 %) je odgovoril Gallesi, 1 anketiranec (5 %) je odgovoril Lemberški, 1 anketiranec (5 %) je odgovoril lokalna gospoda, ostalih devet anketirancev pa je odgovorilo ne vem.

KDO JE DANES LASTNIK GRADU?

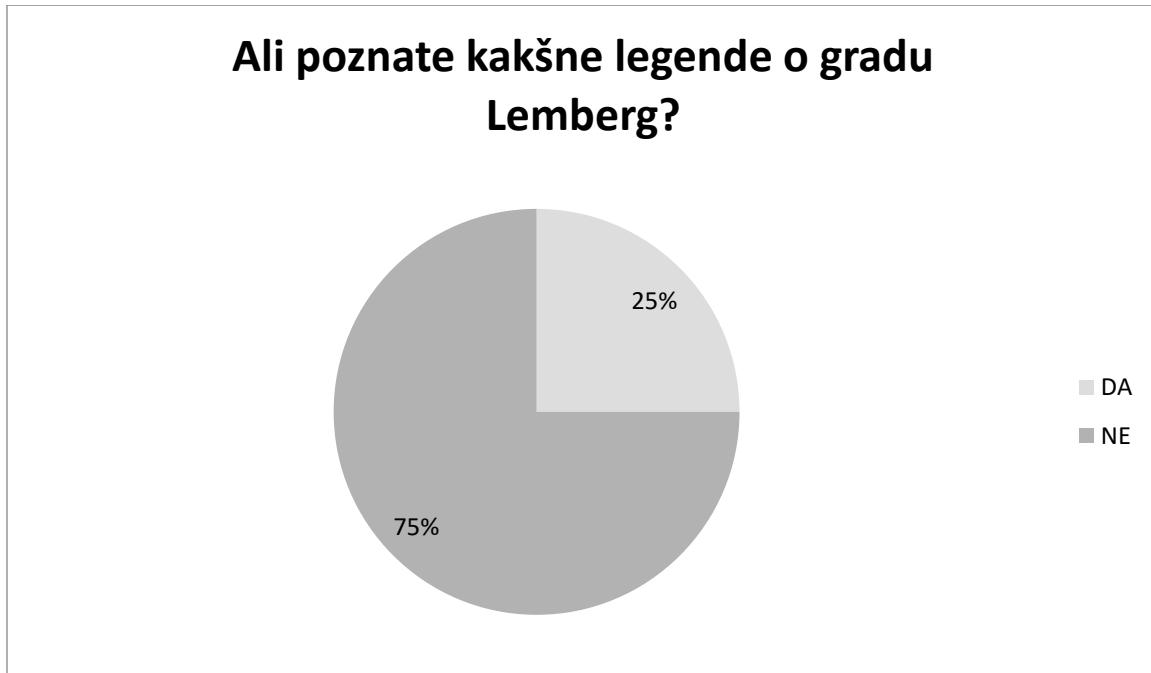
Graf 7: Kdo je danes lastnik gradu?

1 anketiranec (5 %) je odgovoril Občina Doprna, noben anketiranec (0 %) ni odgovoril Občina Vojnik, ostalih 19 (95 %) pa je odgovorilo g. Zidar.

ALI POZNATE KAKŠNE LEGENDE O GRADU LEMBERG?

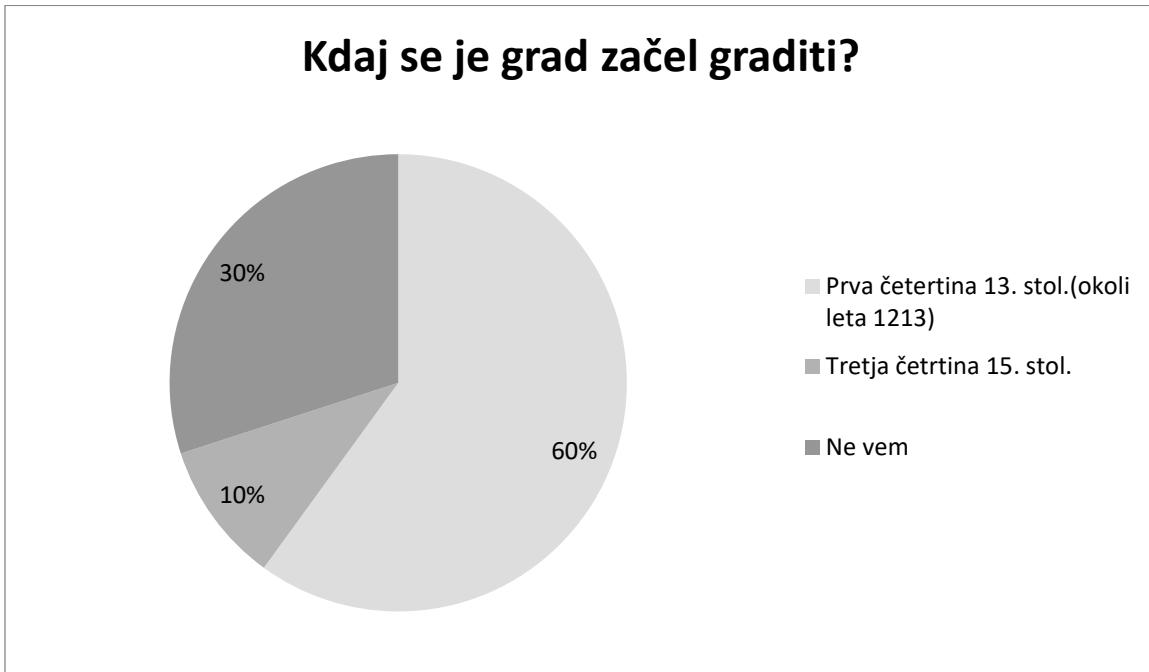
Graf 8: Ali poznate kakšne legende o gradu Lemberg?

15 anketirancev (75 %) je odgovorilo ne, 5 anketirancev (25 %) pa je odgovorilo da. Njihove odgovore sva upoštevali v drugem teoretičnem delu. Pri tem vprašanju sva ovrgli 4. hipotezo.

KDAJ SE JE GRAD ZAČEL GRADITI?

Graf 9: Kdaj se je grad začel graditi?

6 anketirancev ni vedelo odgovora, 2 anketiranca sta odgovorila, da se je začel graditi v tretji četrtini 15. stol., 12 anketirancev pa je odgovorilo, da v prvi četrtini 13. stol.

KAKŠNA SE VAM ZDI DOSTOPNOST GRADU?

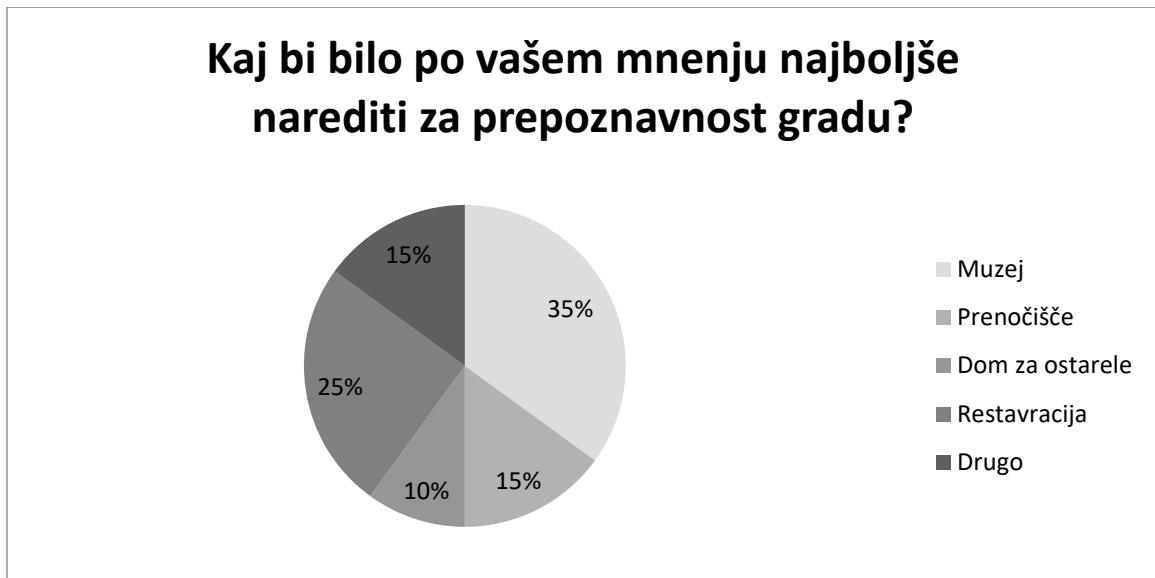
Graf 10: Kakšna se vam zdi dostopnost gradu?

Polovica (50 %) anketirancev meni, da je grad dobro dostopen, druga polovica (50 %) pa, da je slabo dostopen.

KAJ BI BILO PO VAŠEM MNENJU NAJBOLJE NAREDITI ZA PREPOZNAVOST GRADU?

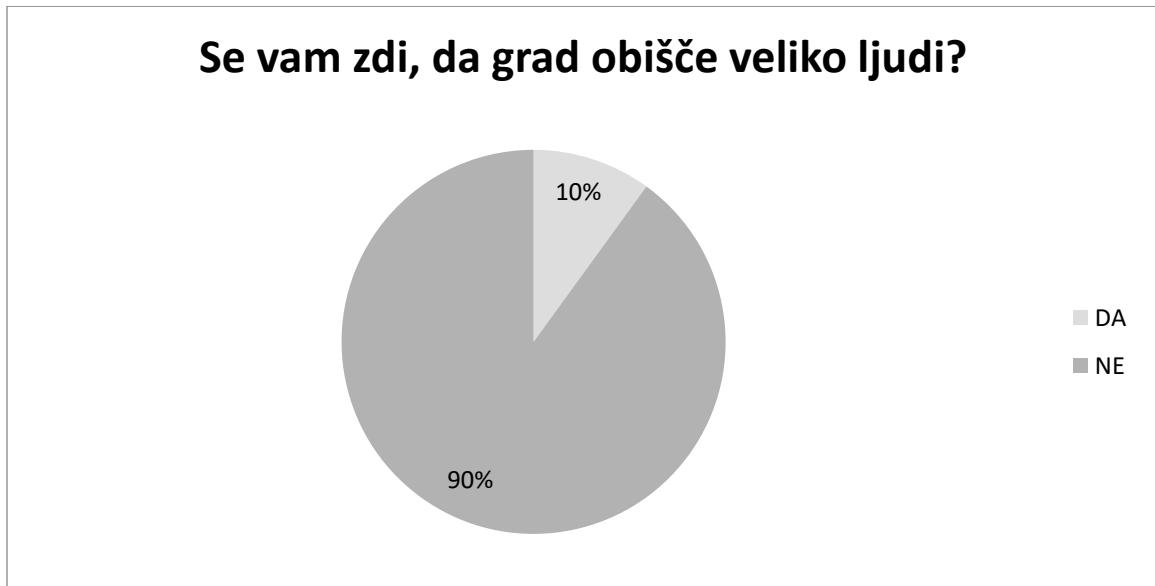
Graf 11: Kaj bi bilo po vašem mnenju najbolje narediti za prepoznavost gradu?

7 anketirancev (35 %) je odgovorilo, da bi bilo smiselno urediti muzej, 3 anketiranci (15 %) so odgovorili, da so smiselna prenočišča, 2 (10 %) sta odgovorila, da bi tam lahko bil dom za ostarele, 5 anketirancem (25 %) je najbolj všeč ideja o restavraciji, 3 anketiranci (15 %) pa so odgovorili drugo (starinarna, kavarna in slaščičarna).

SE VAM ZDI, DA GRAD OBIŠČE VELIKO LJUDI?

Graf 12: Se vam zdi, da grad obišče veliko ljudi?

2 anketiranca (10 %) sta odgovorila da, 18 anketirancev pa je odgovorilo ne. Grad je torej po mnenju anketiranih slabo obiskan.

ALI MISLITE, DA GRAD POZNA VELIKO LJUDI?

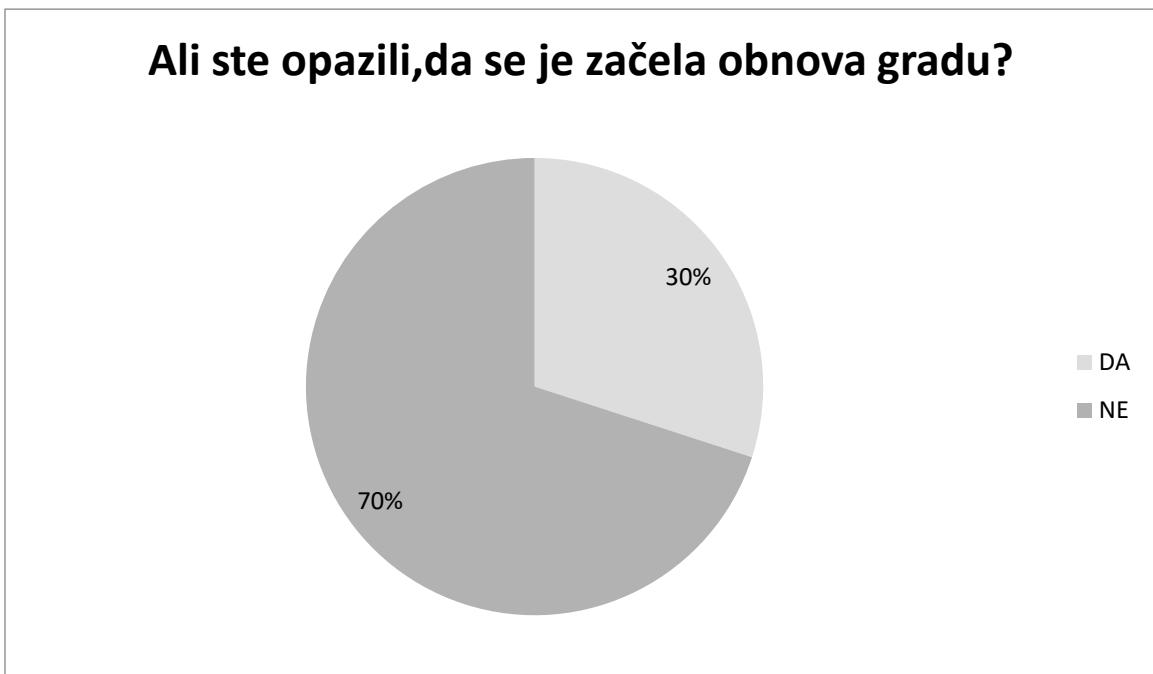
Graf 13: Ali mislite, da grad pozna veliko ljudi?

17 anketirancev (85 %) je odgovorilo da, 3 anketiranci (15 %) pa so odgovorili ne. Tudi pri tem vprašanju se je izkazalo, da krajani menijo, da grad nima svoje prepoznavnosti v okolici.

ALI STE OPAZILI, DA SE JE ZAČELA OBNOVA GRADU?

Graf 14: Ali ste opazili, da se je začela obnova gradu?

6 anketirancev (30 %) je ogovorila da, 14 anketirancev (70 %) pa je odgovorilo ne.

3.2 INTERVJU Z LASTNIKOM GRADU, FRANCIJEM ZIDARJEM

Oblikovali sva vprašanja, na katera je odgovoril lastnik Lemberškega gradu, g. Franci Zidar, ki nama je tudi prijazno razkazal grad in nama povedal veliko pomembnih informacij o kraju in gradu Lemberg. Intervju je potekal med ogledom gradu.

1. Kakšen sta grb in zastava tega gradu?

»Vsaka plemiška družina je imela svoj grb, ki je prikazan na sliki in je od družine Galle, ki je imela grad v lasti, preden sem ga odkupil jaz.«

2. Ali obstajajo kakšne legende o gradu?

»Ja. Veliko se govori o železni devici. (Naj bi se še sedaj sprehajala po gradu.)«

3. Kako napreduje obnova gradu in kakšne načrte imate v prihodnosti?

»Grad se uspešno obnavlja, vendar se bodo v gradu še vedno organizirali dogodki, kot so se do sedaj (organizirali se bodo tudi kakšni večji dogodki, kot so npr. prireditve, večje poroke ...). V gradu pa ne nameravam narediti bivališč.«

4. Ali vaš grad obišče veliko ljudi?

»Ja. Grad obišče tudi veliko tujcev (sosednje države, Nemčija ...).«

5. Ali na gradu organizirate kakšne dogodke?

»Ja. Ti so Grajska nedelja, glasbeni dogodki, družabni dogodki ...«

4 ZAHVALA

Za vso pomoč, spodbujanje in sodelovanje pri raziskovalni nalogi se iz srca zahvaljujeva mentorici gospe prof. Barbari Ojsteršek Bliznac, za vso pomoč in prizadevnost lastniku gradu, gospodu Franciju Zidarju in vsem, ki so nama na kakršen koli način pomagali.

5 ZAKLJUČEK

V raziskovalno nalogu sva vložili veliko dela. Kljub temu pa je najino delo poplačano. Grad sva res že leli podrobno spoznati. Zato sva se tudi dogovorili za srečanje z gospodom Francijem Zidarjem, ki nama je podrobno razkazal grad. Bili sva presenečeni, saj si nisva predstavljeni, da je grad tako velik. Grad je arhitekturno občudovanja vreden. Sicer je grad v zelo slabem stanju, zato si tudi gospod Zidar prizadeva k obnovi gradu. Grad je zelo lep in si zasluzi prenovo. V res veliko pomoč so nama bile ankete, ki sva jih razdelili v Celju in v Lembergu. Zelo pa so nama pomagali tudi krajanji, saj so nama v anketah nanizali veliko predlogov za oživitev gradu.

Upava, da je najina raziskovalna naloga pripomogla k ozaveščenosti o tem, da moramo varovati kulturno dediščino. Naučili sva se veliko novega. Ko sva pridobivali odgovore, sva bili velikokrat presenečeni, saj sva bili drugačnega mnenja. Zanimivo nama je bilo raziskovati grad, ki je star že toliko let. Veseli sva, da nama je to uspelo, saj misliva, da sva vsaj nekaj prispevali k prepoznavnosti gradu Lemberg.

VIRI IN LITERATURA

1. (vir: <http://pohribih.blogspot.com/2015/07/vinski-vrh-nad-vinami-in-vinsko-gorico.html>)
2. (vir:
https://www.google.si/maps/uv?hl=sl&pb=!1s0x476564cc80d5ad1f:0x4133d65ae4a7d9c0!2m22!2m2!1i80!2i80!3m1!2i20!16m16!1b1!2m2!1m1!1e1!2m2!1m1!1e3!2m2!1m1!1e5!2m2!1m1!1e4!2m2!1m1!1e6!3m1!7e115!4shttps://lh5.googleusercontent.com/p/AF1QipN8Cb0KIHVMCYcAOda7civTzd_fK2--RG5OBoJG%3Dw213-h160-k-no!5scerkev+svete+katarine+lembert+-+Iskanje+Google&imagekey=!1e10!2sAF1QipN8Cb0KIHVMCYcAOda7civTzd_fK2--RG5OBoJG&sa=X&ved=2ahUKEwiP8f27tMjgAhUMQhoKHbC-D_QQoowD3oECAUQBg)
3. (vir: [https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_\(L%C3%A9wenberg\)](https://sl.wikipedia.org/wiki/Grad_Lemberg_(L%C3%A9wenberg)))
4. (vir: http://www.gradovi.net/grad/lemburg_pri_novi_cerkvi_grad)
5. (vir: <https://www.knjiznica-celje.si/raziskovalne/4200905042.pdf>)
 - Ivan Stopar (1992). Grajske stavbe v vzhodni Sloveniji. Ljubljana, založba Park.
 - Ivan Stopar (1991). Gradovi na Slovenskem. Ljubljana. Cankarjeva založba.
 - Ivan Jakič (1997). Vsi slovenski gradovi. Ljubljana. DZS.
 - Ivan Jakič (1995). Gradovi, graščine in dvorci na Slovenskem. Radovljica. Didakta.
 - Zoran Slatinek (2013). Lemberg grad in trg. Cinkarna Celje.

PRILOGE

ANKETA ZA OBČANE

ANKETA

Pozdravljeni! Sva Blažka in Špela z Osnovne šole Vojnik. Letos delava raziskovalno naložo o zgodovini in prepoznavnosti Lemberškega gradu. Prosili vas bi, če lahko rešite to anketo. Nama bo to v veliko pomoč. Anketa je anonimna.

SPOL:

Ženski Moški

1. Kaj veste o gradu Lemberg?

2. Ali veste, kdo je bil prvi lastnik gradu?

3. Kdo je danes lastnik gradu?

- a) Občina Vojnik
- b) G. Zidar
- c) Občina Dobrna

4. Ali poznate kakšno legendu o gradu Lemberg?

- a) DA
- b) NE

5. Če veste kakšno, prosiva, da jo na kratko napišete.

6. Kdaj je bil grad zgrajen?

- a) Prva četrtina 13. stol. (okoli leta 1213)
- b) Tretja četrtina 15. stol.
- c) Ne vem

7. Kakšna se vam zdi dostopnost gradu?

- a) Slaba
- b) Dobra

8. Kaj bi bilo po vašem mnenju najbolje narediti za prepoznavnost gradu?

- a) Muzej
- b) Dom za ostarele
- c) Prenočišča
- d) Restavracijo
- e) Drugo _____

9. Se vam zdi, da grad obišče veliko ljudi?

- a) DA
- b) NE

10. Ali mislite, da grad pozna veliko ljudi?

- a) DA
- b) NE

11. Ali ste opazili, da se je začela obnova gradu?

- a) DA
- b) NE

HVALA ZA SODELOVANJE!

ANKETA

Pozdravljeni! Sva Blažka in Špela iz Osnovne šole Vojnik. Letos delava raziskovalno nalogu o zgodovini in prepoznavnosti Lemberškega gradu. Prosili vas bi, če lahko rešite to anketo. Nama bo to v veliko pomoč. Anketa je anonimna.

1. Od kod prihajate?

- a) Iz Celja
- b) Iz bližnje okolice
- c) Dlje

2. Ali poznate grad Lemberg pri Novi Cerkvi?

- a) DA
- b) NE

3. Ste že kdaj bili na Lemberškemu gradu?

- a) DA
- b) NE

4. Ali poznate kakšne legende o gradu Lemberg?

- a) DA
- b) NE

5. Ali kaj veste o gradu Lemberg?

- a) DA
- b) NE

HVALA!